

VISIE BOOMBELEID 2025

Ontwikkeld door Buro CITE

Buro CITE Nederland

- Visseringlaan 18 • Postbus 150 • 2280 AD Rijswijk • T +31 70 - 307 69 80 • F +31 70 - 399 24 83
- Bank NL72INGB0654279632 • KvK 2729793

Buro CITE online

- www.burocite.nl • Info@burocite.nl • volg ons op LinkedIn en Facebook

COLOFON

Titel rapport:

Visie Boombelid 2025

Foto voorblad:

Dick Hofstra

Auteur:

Jan Blom

Datum:

4 augustus 2016

Aantal pagina's:

15 (excl. bijlagen)

Vrijgave:

Versie	Datum	Opgesteld door	Paraaf	Gecontroleerd door	Paraaf
0.1	15-07-2016	J. Blom		W. Engelsman	
0.2	26-07-2016	J. Blom		W. Engelsman	
0.3	29-07-2016	J. Blom		W. Engelsman	
Def	04-08-2016	J. Blom		W. Engelsman	

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
1.1	Groene buffer, nu en in de toekomst	4
1.2	Scope boombeleid	4
1.3	Doel beleidsplan	5
1.4	Draagvlak beleid bomen	5
2	Bomen in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude	6
2.1	Areaal	6
2.2	Beschrijving	7
2.3	Resultaten kwaliteitsinspectie 2016	7
3	Visie op bomen	9
3.1	Belang en waarde van bomen	9
3.2	Kader boombeleid	10
3.3	Visie op ontwerp en aanleg	10
3.4	Visie op beheer	11
4	Beleidsthema's	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Doelstellingen boombeleid	12
4.3	Veiligheid	12
4.4	Duurzaamheid	14
4.5	Ecologie	15
4.6	Communicatie	15

Bijlagen

- Bijlage 1: Boomsoorten gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
- Bijlage 2: Overzicht wet- en regelgeving beheer openbaar groen
- Bijlage 3: Gemeentelijk kader voor het boombeleid
- Bijlage 4: Lijst Bijzondere bomen (los bijgevoegd)
- Bijlage 5: Strategie VTA-inspectie
- Bijlage 6: Aandachtspunten bevindingen VTA-inspectie 2016
- Bijlage 7: Aanwijzingen voor soort- en locatiekeuze bomen
- Bijlage 8: Levensfasen bomen en de beheermaatregelen
- Bijlage 9: Hoofdlijnen bomen in Groenstructuurplan
- Bijlage 10: Verslag bijeenkomst belanghebbenden voor Visie Boombeleid 2025

1 INLEIDING

1.1 Groene buffer, nu en in de toekomst

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, die bestaat uit de dorpen Haarlemmerliede, Halfweg, Spaarnwoude en Spaarndam-oost, is een kleine en relatief dunbevolkte plattelandsgemeente in de verstedelijkte Randstad. De weilanden tussen de dorpen in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude vormen een natuurlijke groene buffer tussen de gemeente en de verstedelijking in het westen (Haarlem), oosten (Amsterdam) en zuiden (Schiphol Airport).

Door de gemeente wordt erg veel belang aan het groene karakter gehecht. Dit blijkt onder andere uit diverse gemeentelijke visies en plannen. De in 2009 vastgestelde Strategische toekomstvisie heeft niet voor niets de ondertitel 'Verbindend groen' meegekregen. 'Wonen in het groen' is het adagium dat de gemeente voert. De Structuurvisie 2035 heet 'Samen naar een groene, duurzame en economisch sterke gemeente in 2035' en het Groenstructuurplan heet 'Ruim baan voor groen'. Het groene karakter is ook terug te vinden in het logo van de gemeente en in de slogan 'Garant voor de groene buffer'.

De toekomst van de gemeente ligt in het fuseren met de gemeente Haarlemmermeer. Deze fusie moet in de komende jaren gestalte krijgen. Eén van de harde randvoorwaarden die door het bestuur aan de fusiepartner is gesteld is het behoud van het groene karakter van de gemeente.

Kortom, het groene landschap vormt de identiteit van de gemeente. Bomen spelen daarin een belangrijke rol. Los daarvan vertegenwoordigen de bomen een aanzienlijke waarde en spelen ze een rol in veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken, zowel op sociaal als op fysiek vlak. Het belang voor de gemeente om een visie vast te stellen die beschrijft hoe met alle belangen wordt omgegaan, nu en in de toekomst, is dan ook groot.

1.2 Scope boombeleid

Deze visie op het boombeleid heeft betrekking op alle bomen die in eigendom zijn van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, dus zowel op de bomen binnen de bebouwde kom, langs wegen en straten en in plantsoenen, als op bomen in het buitengebied (voornamelijk langs watergangen). De visie is niet van toepassing op bomen in rijksbezit, provinciaal bezit, of particulier bezit. Dit laatste met uitzondering van monumentale bomen, vanwege de waarde van deze bomen voor de aanblik van de openbare ruimte. Solitaire heesters maken geen onderdeel uit van dit beleidsplan. Het recreatiegebied Spaarnwoude maakt ook geen onderdeel uit van dit beleidsplan, dit gebied wordt beheerd door het Recreatieschap Noord-Holland.

Vanwege de lange omlooptijd van bomen is voor het bomenbeleid een lange termijnvisie nodig. De looptijd van deze visie is daarom van toepassing op de periode tot 2025. De visie op boombeleid is opgesteld vanuit de wensen en belangen van de nu nog zelfstandige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude; in de visievorming is, mede vanwege de looptijd van de visie, echter wel alvast voorgesorteerd op de aanstaande fusie met de gemeente Haarlemmermeer.

1.3 Doel beleidsplan

De gemeente heeft bij een aantal van haar bevoegdheden te maken met bomen: bij gebiedsontwikkelingen, bestemmingsplannen, bouwvergunningen, kapvergunningen, inrichting van de openbare ruimte en beheer. Voorheen had de gemeente geen toetsingskader voor bomen en moesten beslissingen telkens ad-hoc worden genomen. Om tot een kwalitatief goed en gezond bomenbestand te komen, dit te behouden en om de waarde van bomen voor de gemeente vast te stellen is dit beleidsplan opgesteld. Het plan beschrijft het bomenareaal (*'wat hebben we'* - zie hoofdstuk 2), de visie en de doelstellingen van de gemeente voor de gemeentelijke bomen (*'waar willen we naartoe'* - zie hoofdstuk 3) en de rol van de gemeente hierin (*'hoe gaan we dat doen'* - zie hoofdstuk 4). Voor een verdiepingsslag bij de visie en het beleid zijn diverse bijlagen met achtergrondinformatie opgenomen.

Het beleidsplan bevat geen financiële paragraaf; de benodigde en beschikbare middelen voor het uitvoeren van boombeheer zijn opgenomen in het 'Plan voor regulier beheer en onderhoud van openbaar groen 2016 – 2019' van 11 november 2015. Hierin is uitgegaan van kwaliteitsniveau 'B'.

1.4 Draagvlak beleid bomen

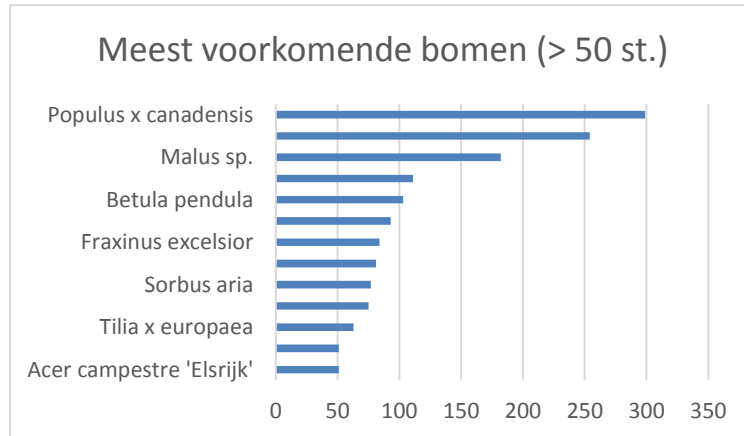
Voor het vervaardigen van dit beleidsplan zijn de wensen en ideeën met betrekking tot boombeleid bij belanghebbenden geïnventariseerd (zie bijlage 10). Op 15 juni 2016 heeft hiertoe een bijeenkomst plaatsgevonden waaraan wethouder B. Graal, raadslid H. Werner en vertegenwoordigers van de Milieuraad en de Dorpsraad Spaarnwoude hebben deelgenomen. IVN Kennemerland, Dorpsraad Zwanenburg-Halfweg, de Haarlemse bomenwachters, de Historische Werkgroep en de vogelwerkgroep Zuid Kennemerland waren ook uitgenodigd en hebben daarmee de mogelijkheid gekregen om hun wensen en belangen (schriftelijk) in te brengen. Het dorpsplatform Haarlemmerliede is achteraf in de gelegenheid gesteld om wensen en belangen schriftelijk in te brengen.

2 BOMEN IN DE GEMEENTE HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE

2.1 Areaal

Het bomenareaal van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude betreft medio 2016 in totaal 2.364 bomen (exclusief solitaire heesters). Onderstaande grafiek geeft aan van welke boomsoort er meer dan 50 exemplaren in de openbare buitenruimte staan:

De *Populus x canadensis* (Canada populier) komt in grote aantallen voor omdat deze in het buitengebied langs oevers staat. Hetzelfde geldt voor de *Salix alba* cultivar (schiefwilg). Het beeld in de dorpen is behoorlijk divers als het op het sortiment aankomt. Daar wordt de lijst aangevoerd door de *Malus* sp. (sierappel) en de *Robinia pseudoacacia* (gewone of valse acacia).

Bijlage 1 bevat een overzicht van alle bomen die in eigendom zijn van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

2.2 Beschrijving

De algemene beschrijving van de bomen in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is tot stand gekomen op basis van de bevindingen van de inventarisatie uit 2015 en de inspectie die in het voorjaar van 2016 is uitgevoerd.

In Halfweg-zuid staan, vanwege ruimtegebrek, redelijk veel bomen in verharding. Met de nieuwe aanplant van krenten (bomen van de 2^e orde) in Halfweg is rekening gehouden met de beperkte ruimte, ze passen hierdoor goed in de omgeving. In Spaarndam geldt eenzelfde beperking qua ruimte, met de nieuwe aanplant van kersen en amberleibomen is hiermee ook rekening gehouden.

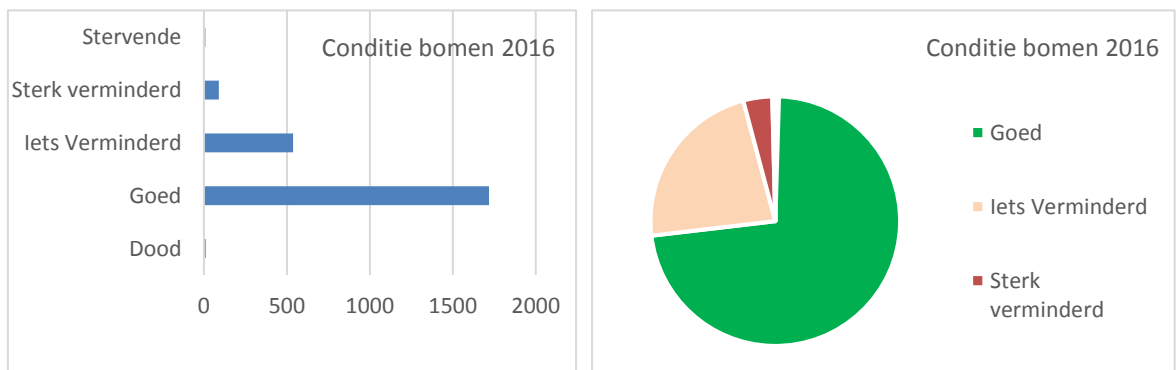
Haarlemmerliede wordt gekenmerkt door de lintbebouwing. Dit brengt beperkingen mee voor de hoeveelheid openbare ruimte en daarmee voor het planten van bomen. Spaarnwoude bestaat alleen uit extensief onderhouden gras en bomen. Het buitengebied bestaat hoofdzakelijk uit extensief gras met bomen. Gezien de over het algemeen beperkte breedte van de bermen is het toepassen van meer bomen en/of beplanting, zoals in het Groenstructuurplan is aangegeven (zie bijlage 9), een uitdaging.

Over het algemeen wordt de gemeente gekenmerkt door een gevarieerd bomenbestand hetgeen bijdraagt aan de duurzaamheid in relatie tot ziekten en aantastingen.

De bomenstructuur mag in de dorpen grotendeels compleet genoemd worden. Een uitzondering hierop is de omgeving van de N200 in Halfweg. Maar over het algemeen zijn de boomlijnen in de dorpen logisch en goed doorgetrokken zonder dat er grote gaten in waar te nemen zijn. In het buitengebied spelen boomstructuren geen grote rol, hier geldt voor het landschapsbeeld 'openheid boven alles'¹.

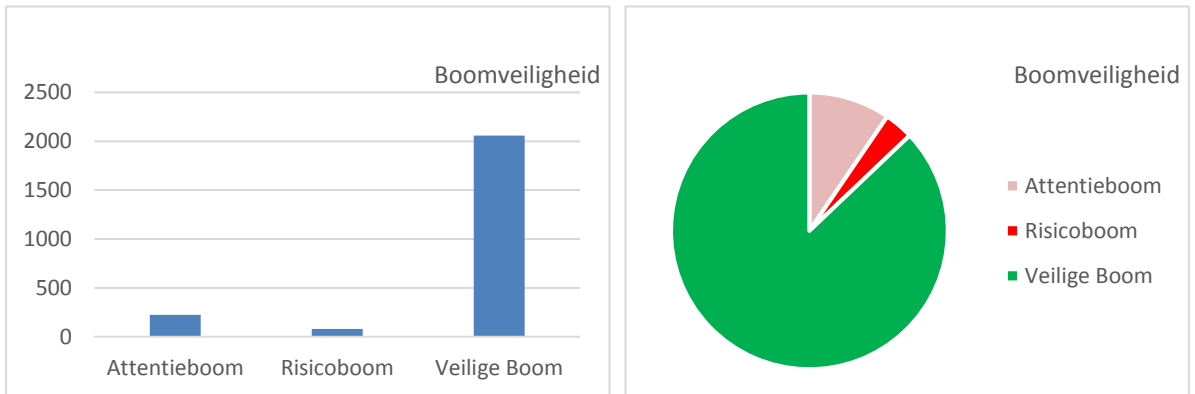
2.3 Resultaten kwaliteitsinspectie 2016

De conditie van de bomen in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is over het algemeen goed (bron: VTA-inspectie 2016). Er zijn relatief weinig gebreken geconstateerd.

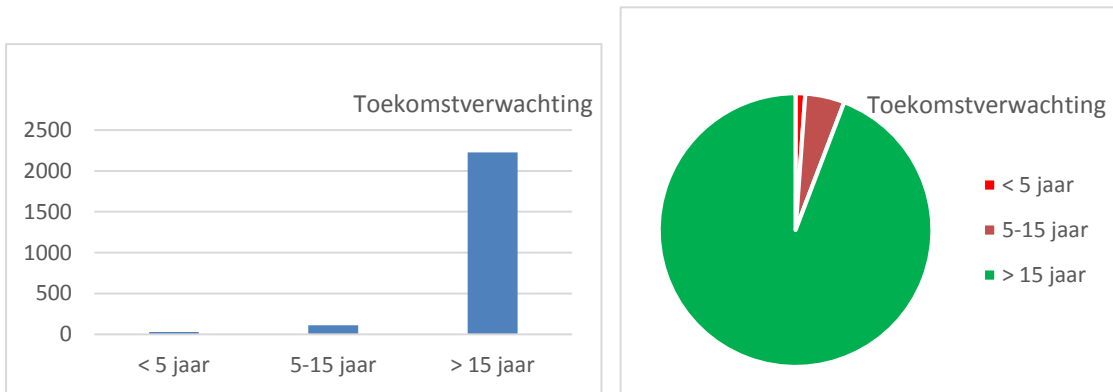

¹ Groenstructuurplan Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude (januari 2014)

Op boomveiligheid scoort het bomenareaal grotendeels ‘veilig’ (bron: VTA-inspectie 2016). Er zijn in totaal 225 ‘attentiebomen en 80 risicobomen geconstateerd. Het aandeel risicobomen is relatief gering.

De toekomstverwachting voor het bomenareaal is goed. Bijna 95% van het areaal heeft een toekomstverwachting van meer dan 15 jaar. Ruim één procent van de bomen heeft toekomstverwachting van minder dan 5 jaar.

3 VISIE OP BOMEN

3.1 Belang en waarde van bomen

In hoofdstuk 1 is aangegeven dat het groene karakter van de gemeente een belangrijke, in stand te houden factor is en dat de bomen van de gemeente daarin een belangrijke rol spelen. Dit is niet alleen omdat bomen mooi zijn en bijdragen aan de leefbaarheid van een gebied, ze spelen ook een grote rol voor ecologie, gezondheid en het welbevinden van de mens. Bomen voorzien ons van schone lucht, beschutting onder allerlei omstandigheden en hebben een positieve invloed op ons.

Een boom kan van zichzelf waardevol zijn, maar ook – met name in parken en grotere groengebieden – extra waardevol zijn voor de natuurwaarden. Een deel van de bomen maakt onderdeel uit van belangrijke ecologische verbindingen, of zijn (solitair) een toevluchtsoort voor allerlei organismen. Met name de grote boomsoorten (bomen 1ste grootte) leveren door hun kroonvang een belangrijke bijdrage aan de ecologische waarde. In combinatie met het overige groen vormen ze de bruggen voor dieren. Vooral voor vogels bieden bomen voedsel-, nest- en schuilgelegenheden. Op oude leeftijd zullen bomen plaats bieden aan vleermuizen en uilen. Dood hout kan in parken, zonder dat de veiligheid in het geding komt of dat overlast veroorzaakt wordt, de basis bieden voor insecten (en dierenleven). Voor de biodiversiteit en natuurwaarde zijn daarom oudere, volwassen inheemse bomen van groot belang.

Onderzoek heeft aangetoond dat wonen in een groene wijk met veel bomen in de straat ervoor zorgt dat bewoners zich gezonder voelen. Uit verschillende analyses bleek dat mensen die in een wijk wonen met een hogere dichtheid aan bomen in de straat zich een stuk gezonder voelen en minder vaak last hebben van diabetes, hart- en vaatziekten en nierschade. Door de bijdrage van bomen aan onze gezondheid en ons welbevinden besparen we op zorgkosten.

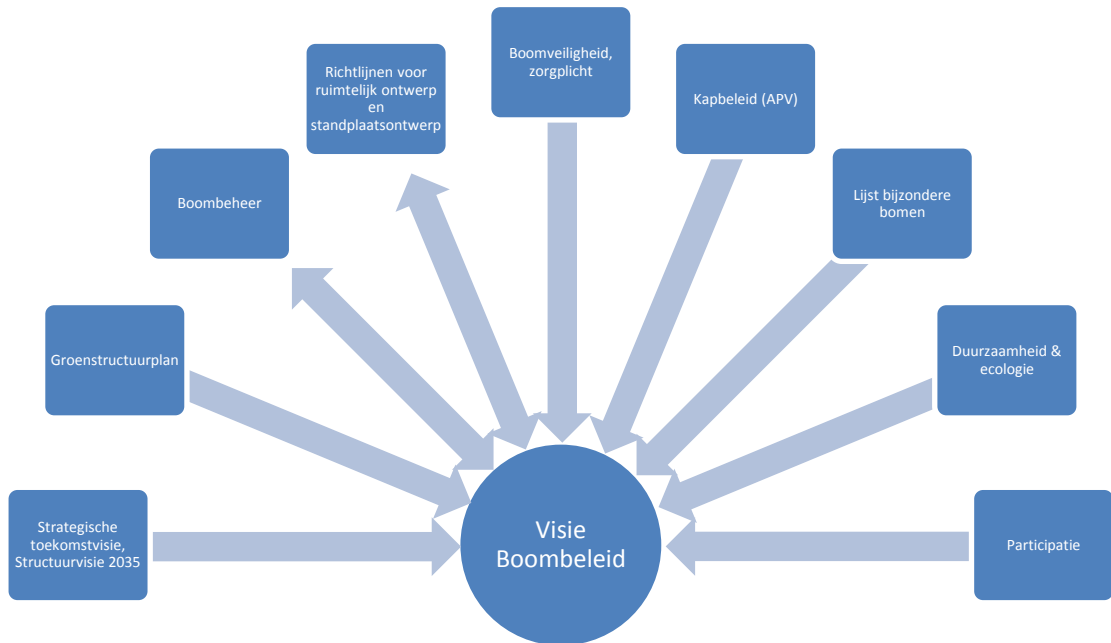
Huizen in een fraaie groene omgeving of aan een lommerrijke straat hebben een hogere waarde. Ook hebben bomen en groen een sterk positief – en steeds meer groeiend – effect op het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers.

Bomen kunnen het klimaat in de dorpen beïnvloeden, ze hebben invloed op de luchtkwaliteit, het verminderen temperatuurextremen en waterbeheer. Het bladoppervlak van een boom bindt onder meer stofdeeltjes, die zo met een regenbui kunnen wegspoelen. Door continue verdamping brengen bomen op warme dagen verkoeling. De bladeren zorgen voor schaduw en verdampen vocht. Dit werkt verkoelend in het droge, warme stadsmilieu. Bomen bieden beschutting tegen wind en regen en bomen vertragen de afvoer van regenwater en dragen zo bij aan het vasthouden van regenwater en het gelijkmatiger verdelen van de afvoer ervan.

3.2 Kader boombeleid

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude voert een integraal beleid voor de openbare ruimte. De visie in dit beleidsplan past binnen de wet- en regelgeving, bouwt voort op ander vastgesteld beleid en is afgestemd op diverse relevante gemeentelijke plannen. De Visie Boombeleid kan anderzijds ook weer invloed uitoefenen op nieuw op te stellen beleid. In onderstaande figuur is dit gevisualiseerd.

De bijlagen 2 en 3 bieden een overzicht van de meest relevante wetten, regels en beleidsuitgangspunten en –randvoorwaarden.

3.3 Visie op ontwerp en aanleg

De bomenstructuur is ondersteunend aan de stedenbouwkundige inrichting van de dorpen. Hoofd- en nevenstructuren worden met groen nader gedetailleerd. Bomen zijn de dragers van de groenstructuur, beplanting en gras ondersteunen deze structuur. Bomen vervullen ook andere functies: ze zijn of versterken oriëntatie- en herkenningspunten. De soortkeuze van bomen versterkt de relatie met het omliggende landschap. Zelfs als er niet direct een fysieke verbinding met de omgeving is, wordt de beleving van het landschap binnen de bebouwde kom ervaren door toepassen van streekeigen beplanting.

De gemeente richt zich voornamelijk op een duurzaam, gevarieerd en kwalitatief goed bomenbestand waarbij openbare veiligheid altijd een randvoorwaarde is. Het Handboek Bomen 2014 van het Norminstituut Bomen vormt het kwaliteitskader. Het op elkaar afstemmen van groeiplaats, soortkeuze en samenhangende inrichting vormt de basis voor een kwalitatief goed bomenbestand dat al zijn functies goed vervult en toekomstgericht, beheerbaar en betaalbaar is. Dit betekent bijvoorbeeld dat de gemeente bij herinrichting en nieuwbouw in principe kiest voor het planten van inheemse bomen in plantsoenen en grotere groenvakken zodat goede groeiplaatsomstandigheden

gecreëerd kunnen worden. De gemeente kiest ervoor om het planten van bomen in verhardingen zoveel mogelijk te vermijden.

Verder vormt het Groenstructuurplan een belangrijk uitgangspunt. Het Groenstructuurplan wordt bij werkzaamheden die voortkomen uit groot onderhoud en vervanging van riolering, verhardingen en openbaar groen geraadpleegd. In overleg met de beheerders wordt bepaald welke onderdelen van de visie gerealiseerd kunnen worden. Deze werkwijze is een belangrijke bouwsteen voor een duurzaam en evenwichtig bomenbestand.

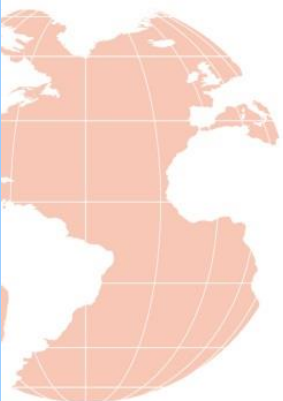
3.4 Visie op beheer

Beheer begint al in de voorontwerpfase, tijdens de ontwikkeling van inrichtingsplannen, waarbij plaats- en sortimentskeuze worden bepaald. Het betrekken van beheer bij het ontwerpen van herinrichtingen en nieuwe aanleg is dan ook een voorwaarde.

Het beheer is primair gericht op het bereiken en in stand houden van een optimale functievervulling van de bomen en op de gemeentelijke zorgplicht. Dit betekent dat de gemeente streeft naar:

- een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is;
- het op efficiënte en effectieve wijze in stand houden van een gezond en gevarieerd, voornamelijk inheems bomenbestand tegen minimale kosten;
- het actueel houden van de basisgegevens van het bomenbestand in het beheersysteem en naar het periodiek registreren en monitoren van de kwaliteit en risico's.

Het Groenbeheerplan vormt de basis voor het uit te voeren onderhoud aan de bomen, dat plan wordt om die reden elke vier jaar geactualiseerd.

4 BELEIDSTHEMA'S

4.1 Inleiding

De in hoofdstuk 3 beschreven visie is in dit hoofdstuk vertaald naar doelstellingen. Deze doelstellingen zijn vervolgens voor de beleidsthema's veiligheid, duurzaamheid, ecologie en communicatie uitgewerkt tot een strategie die de gemeente hanteert voor het bereiken van de doelstellingen.

4.2 Doelstellingen boombeleid

Vanuit de visie op boombeleid en de wettelijke en gemeentelijke randvoorwaarden (bijlagen 2 en 3) zijn de volgende doelstellingen voor het boombeleid van toepassing:

1. Voldoen aan de wettelijke zorgplicht en waarborgen van een veilig bomenbestand.
2. Waarborgen van de (verkeers)veiligheid en sociale veiligheid voor de omgeving.
3. Voorkomen van overlast door bomen en ziektes.
4. Duurzaam inrichten van het bomenbestand.
5. Duurzaam in stand houden van het bomenbestand.
6. Beschermen van bomen.
7. Handhaven, herstellen en zo nodig ontwikkelen van een duurzame boomstructuur.
8. Beschermen en in stand houden van ecologische waarden.
9. Realiseren van een gevarieerd areaal (soortenrijkdom en kleurrijk).
10. Beheer en onderhoudsniveau afstemmen op de wensen gebruikers openbare ruimte

4.3 Veiligheid

Voor het boombeleid is veiligheid een belangrijk thema. De openbare veiligheid wordt door zowel inrichting als beheer van bomen beïnvloed. De inrichting met bomen dient afgestemd te zijn op het gebruik van de buitenruimte, om de veiligheid - waaronder ook de verkeersveiligheid en sociale veiligheid - te kunnen waarborgen. Voor boombeheer betekent veiligheid met name het voldoen aan de zorgplicht en het voorkomen van overlast voor inwoners.

Zorgplicht en veilig bomenbestand

Na de invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek is iedere boomeigenaar verantwoordelijk voor zijn bomen. De boomeigenaar heeft algemene zorgplicht gekregen. Hij moet kunnen aantonen dat hij aan de zorgplicht heeft voldaan. Door het periodiek uitvoeren van een Visual Tree Assessment (VTA) over het gehele bomenbestand, het vastleggen van de resultaten ervan, het bepalen van benodigde maatregelen en het geven van opvolging daaraan voldoet de gemeente aan haar zorgplicht en is niet wettelijk aansprakelijk voor ontstane schade. De strategie van de gemeente ten aanzien van het uitvoeren van de VTA-inspectie is beschreven in bijlage 5. Deze strategie betreft een nadere specificatie van de in het Groenbeheerplan opgenomen inspectiefrequentie en past binnen het daarvoor aangegeven kostenplaatje.

Waarborgen van de veiligheid

Op locaties waar een boom de openbare veiligheid in gevaar brengt wordt een onderhoudsmaatregel genomen, wordt de boom vervangen of wordt een andere ingreep gepleegd, bijvoorbeeld het verplaatsen of toevoegen van openbare verlichting. De gemeente bepaalt de locaties waar deze situaties zich voordoen aan de hand van het analyseren van meldingen en aan de hand van de resultaten van het schouwen van de buitenruimte.

Voorkomen van overlast door bomen en ziektes

Bomen kunnen aangetast worden door organismen als bacteriën, virussen, schimmels of insecten. In Nederland komen de laatste jaren steeds vaker uitheemse ziektes en plagen voor zoals Massaria in platanen, Essenziekte in essen en de Kastanjobloedingsziekte in de kastanjobomen. De vermoedelijke oorzaak is de klimaatverandering, zoals frequenter en langduriger regenbuien en stormen, afgewisseld door droogte en minder strenge winters.

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude streeft naar het bereiken en in stand houden van een gezond bomenareaal. Met betrekking tot ziekten en plagen in de bomen richt de gemeente zich op voorkomen, beheren en bestrijden van ziekten die een bedreiging vormen voor het bomenbestand en van plagen die een gevaar opleveren voor de volksgezondheid. Om ziekten en plagen te voorkomen wordt gestreefd naar het verduurzamen van het bomenbestand door ziektegevoelige soorten te vervangen door sterkere soorten. Ook wordt gestreefd naar een gedifferentieerd bomenbestand, met name in de bebouwde kom. Dit draagt ook bij aan het bereiken van een gevarieerder beeld. Groot onderhoud en herinrichtingen vormen de drager om deze ambities te verwezenlijken.

Een bekend voorbeeld van een overlast gevende plaag is de eikenprocessierups. Op een groot aantal eikenbomen in vrijwel geheel Nederland kan men in de maanden mei, juni en juli deze behaarde rupsen aantreffen. Tijdens de in periode mei – juni 2016 uitgevoerde inspectie in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is hier specifiek op gelet en er zijn geen eikenprocessierupsen aangetroffen. Het beperkte aantal eikenbomen in de gemeente heeft tot gevolg dat het risico op deze plaag relatief klein is.

Als mocht blijken dat een boom gekapt moet worden om de veiligheid te waarborgen, dan zal dit aan de hand van de VTA-inspecties worden onderbouwd. Bij acute gevaarzetting, bijvoorbeeld als gevolg van storm, wordt een scheefstaande, afgebroken of ernstig beschadigde boom via noodkap verwijderd. In het geval dat de volksgezondheid in het geding is, dan zal de gemeente in overleg treden met de GGD om maatregelen af te stemmen en het risico te bepalen.

Bomen kunnen om meer redenen dan alleen ziekten overlast veroorzaken. Vruchten en zaad, bijvoorbeeld zadjes van Essen en Esdoornen, kunnen aanleiding zijn voor meldingen van bewoners die dit als overlast ervaren. Bomen die dicht op woningen of gebouwen staan kunnen voor ongewenste schaduwwerking zorgen. Door rekening te houden met het conform het Handboek

Bomen inrichten van het bomenbestand en goede communicatie met belanghebbenden wordt voorkomen dat overlast wordt ervaren door de aanwezigheid van bomen.

4.4 Duurzaamheid

In het Groenstructuurplan wordt het ontwikkelen van een duurzame boomstructuur in de gemeente beschreven (zie bijlage 9). De gemeentelijke strategie is het stapsgewijs en in afstemming met de beheerder realiseren van deze visie. In het kader van duurzaamheid zijn daarbij de volgende uitgangspunten relevant.

Inrichten van het bomenbestand

Om een duurzaam en gezond bomenbestand te krijgen is het noodzakelijk dat de juiste boom op de juiste plaats komt te staan. Foutieve ontwerpkeuzes zijn duidelijk zichtbaar aan de kwaliteit van de bomen, ze hebben een slechte vitaliteit, zijn beschadigd, drukken met hun wortels bestrating op of krijgen te weinig ruimte. Bij een ontwerp en de keuze voor het wel of niet planten van een boom spelen veel factoren een rol. Er is geen standaard keuze voor een bepaald soort boom op een bepaalde plek. Deze keuze moet per situatie worden afgewogen en bepaald. In bijlage 7 is een stappenplan aangegeven voor het bepalen van deze keuze.

In stand houden van het bomenbestand

Een boom kent gedurende zijn omlooptijd 4 groeifasen. Elke fase vraagt om specifieke onderhoudsmaatregelen. Wanneer onderhoudsmaatregelen niet worden uitgevoerd ontstaat vaak een onregelmatige kroon die de stabiliteit negatief beïnvloed. Bij te laat ingrijpen moeten te grote gesteltakken worden verwijderd, die in de regel niet meer worden overgroeid en worden besmet met schadelijke schimmels. Een gevolg van achterstallige snoei is vaak dat de groei stagneert en daarmee de resterende omlooptijd wordt verkort. In bijlage 8 is een omschrijving gegeven van 4 levensfasen en de hieraan gekoppelde beheermaatregelen om de wenselijke onderhoudstoestand te realiseren. De gemeente hanteert deze beheermaatregelen in het kader van regulier onderhoud aan bomen.

Beschermen van bomen

Bomen in de gemeente worden beschermd. Middelen die de gemeente daarvoor beschikbaar heeft zijn de volgende:

- Een helder en eenduidig kapbeleid (zie bijlage 3).
- Het vaststellen van criteria voor ‘bijzondere bomen’ en het vastleggen van een lijst met ‘bijzondere bomen’ (zie bijlage 4).
- Het beschermen van bomen bij bouw- en overige werkzaamheden. Hiertoe gaat de gemeente het toepassen van de zogenaamde ‘Bomenposter’ van Vereniging Stadswerk contractueel verplicht stellen aan aannemers die in de buitenruimte in de buurt van bomen werken. Deze poster wordt hiertoe als bijlage opgenomen bij aanleg- en onderhoudsbestekken of er wordt in deze bestekken verwezen naar de poster.
- Handhaving.

4.5 Ecologie

Beschermen en in stand houden van ecologische waarden

Het behouden van de groene bestemming en natuurwaarden van de 'groene buffer' is een belangrijk uitgangspunt voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Fusiepartner Haarlemmermeer heeft aangegeven het behoud van de groene buffer ook van essentieel belang te vinden en zich volledig aan te sluiten bij de visie hierop van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Voorop staat dat het open groene gebied met haar diverse invullingen moet worden behouden. Dit gebied vervult een belangrijke rol voor de gemeente zelf, maar ook voor de regio. De aanwezigheid van een kwalitatief goed groen- en recreatiegebied bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving. Inheemse bomen spelen hierin een belangrijke rol.

Het groenbeheer in de wijken en het buitengebied is afgestemd op het in stand houden van de ecologische waarden. Dit komt voor de bomen tot uiting in de op behoud van natuurwaarden gerichte snoeimaatregelen. Bij ingrepen in de buitenruimte die van invloed kunnen zijn op de natuurwaarden van bomen wordt vooraf passend onderzoek (bijvoorbeeld een Boom Effect Analyse, een Flora- en faunaonderzoek, een Milieu Effect Rapportage) uitgevoerd.

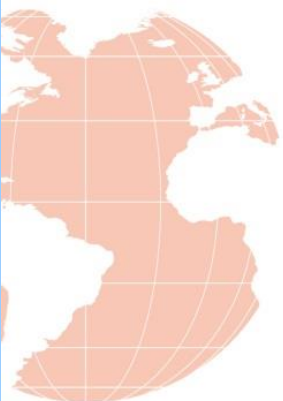
De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude beschikt niet over een natuurwaardenkaart. Wel werkt de gemeente in de geest van de Gedragscode Bosbeheer 2010-2015.

Realiseren van een gevarieerd areaal

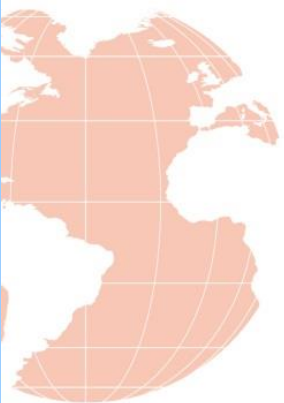
Een gevarieerd bomenbestand draagt bij aan de biodiversiteit, en zorgt ook voor risicospreiding in relatie tot boomziekten. Soortenrijkdom en kleurdiversiteit zorgen tevens voor een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Bij het (her)inrichten van de openbare ruimte geldt het verbeteren van de biodiversiteit met inheemse soorten als uitgangspunt.

4.6 Communicatie

Bij gebiedsontwikkeling, revitalisering en herinrichting van openbare ruimte worden bewoners en andere belanghebbenden in de directe woonomgeving in ieder geval geïnformeerd via social media, de gemeentelijke website, krant, nieuwsbrief en/of een informatiebijeenkomst. Wanneer een herinrichting van een gebiedsontsluitingsweg of een woonstaat aan de orde is worden bewoners en belanghebbenden indien mogelijk bij de keuze van een boomsoort betrokken.

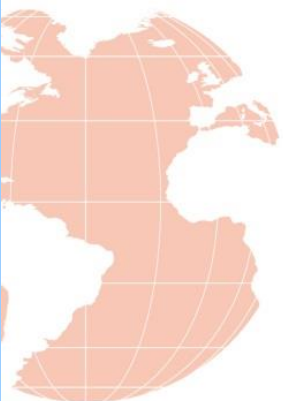
BIJLAGEN

BIJLAGE 1: BOOMSOORTEN GEMEENTE HAARLEMMERLIEDE EN SPAARNWOUDE

Acer campestre 'Elsrijk'	Ginkgo biloba
Acer negundo	Gleditsia triacanthos
Acer platanoides	Juglans regia
Acer platanoides cultivar	Laburnum x watereri
Acer pseudoplatanus	Liquidambar styraciflua
Acer pseudoplatanus 'Atropurpureum'	Liriodendron tulipifera
Acer pseudoplatanus cultivar	Magnolia sp.
Acer rubrum	Malus sp.
Acer saccharinum	Metasequoia glyptostroboides
Aesculus hippocastanum	Pinus sylvestris
Ailanthus altissima	Platanus x hispanica
Alnus cordata	Populus balsamifera
Alnus glutinosa	Populus nigra Italica
Alnus glutinosa 'Laciniata'	Populus x canadensis
Alnus rubra	Populus x canescens
Amelanchier lamarckii	Prunus cerasifera cultivar
Betula nigra	Prunus sargentii cultivar
Betula pendula	Prunus serrulata cultivar
Betula pendula cultivar	Prunus sp.
Betula pendula 'Laciniata'	Prunus 'Umineko'
Betula utilis	Pyrus sp.
Carpinus betulus	Quercus robur
Chamaecyparis sp.	Quercus rubra
Cornus mas	Robinia pseudoacacia
Cornus sp.	Salix alba cultivar
Corylus colurna	Salix x sepulcralis 'Chrysocoma'
Crataegus monogyna	Sorbus aria
Fagus sylvatica	Sorbus aucuparia
Fagus sylvatica 'Atropunicea'	Sorbus aucuparia cultivar
Fagus sylvatica cultivar	Sorbus intermedia
Fagus sylvatica 'Fastigiata'	Taxodium distichum
Fagus sylvatica 'Pendula'	Taxus baccata
Fraxinus angustifolia	Tilia cordata
Fraxinus excelsior	Tilia tomentosa
Fraxinus excelsior 'Diversifolia'	Tilia x europaea
Fraxinus ornus	Ulmus columella
Fraxinus pennsylvanica	Ulmus sp.
	Ulmus x hollandica

BIJLAGE 2: OVERZICHT WET- EN REGELGEVING BEHEER OPENBAAR GROEN

Burgerlijk Wetboek

De algemeen geldende wettelijke kaders omtrent zorgplicht zijn vastgelegd in het Nieuw Burgerlijk Wetboek. Daarnaast heeft de gemeente te maken met specifieke wet- en regelgeving van onder andere provincies en waterschappen. Als algemeen uitgangspunt geldt dat de gemeente een zorgplicht heeft voor het handhaven en bevorderen van de veiligheid in de openbare ruimte.

De gemeente heeft als beheerder de zorgplicht voor de openbare groenvoorzieningen.

Onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW

In artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW) is de onrechtmatige daad als volgt omschreven: een inbreuk op een recht; een doen of nalaten in strijd met de wettelijke plicht; een doen of nalaten in strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt. Het kan dus gaan om een handelen of een nalaten waarmee iemand een ander schade toebrengt. Er moet aan 5 criteria worden voldaan voordat er sprake is van een onrechtmatige daad. Er moet dus sprake zijn van onrechtmatigheid, van toerekenbaarheid (vaak in de vorm van “schuld”), er moet schade zijn, er moet een causaal verband bestaan tussen de onrechtmatige daad en de schade en er moet sprake zijn van relativiteit. Is aan al deze eisen voldaan, dan moet de eigenaar van de boom de schade van het slachtoffer vergoeden.

Zorgplicht

Een eigenaar van een boom kan wellicht aansprakelijkheid voorkomen wanneer hij kan bewijzen dat hij aan zijn zorgplicht heeft voldaan. Er is dan geen sprake van onrechtmatigheid. De rechtbank Arnhem heeft dat onlangs heel helder uiteengezet. Er zijn drie vormen van zorgplicht. De algemene zorgplicht bestaat er uit dat er sprake moet zijn van regulier en regelmatig onderhoud en uitwendige controle op gebreken aan de boom (de zogenaamde boomveiligheidscontrole). Afhankelijk van leeftijd, omvang en groeiplaats hebben we het dan over jaarlijkse tot vijfjaarlijkse controles. Wanneer de boom op een plaats staat waarbij is te voorzien dat bij omvallen of afbreken van een tak er aanzienlijke schade kan ontstaan, dan is er sprake van verhoogde zorgplicht. Een dergelijke boom zal minstens jaarlijks moeten worden gecontroleerd en behoeft misschien extra onderhoud. En dan is er nog de onderzoeksplicht. Wanneer uitwendige gebreken worden geconstateerd of andere aanwijzingen bestaan over een gebrek, dan dient een nader onderzoek plaats te vinden.

Uit de zorgplicht volgt dat preventief onderhoud, een klachtenregistratie, regelmatige inspecties en vooral tijdig uitgevoerd onderhoud onontbeerlijk zijn. De gemeente moet kunnen aantonen dat door inspecties en onderhoud een optimale zorg heeft plaatsgevonden. Bij onvoldoende bewijs kan aansprakelijkheidsstelling leiden tot toekenning van schadevergoedingen. Het claimrisico is uitgebreid beschreven in CROW-publicatie 185: Handboek aansprakelijkheid beheer openbare ruimte. Een actueel Groenbeheerplan kan aansprakelijkheidsstellingen voorkomen of als “bewijsmateriaal” dienen voor het voldoen aan de zorgplicht. Het claimrisico is uitgewerkt in de publicatie nr 185 van het CROW.

Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet

Deze drie wetten worden naar verwachting per 1 januari 2017 vervangen door de 'Natuurwet'.

Flora- en faunawet

Deze is van toepassing indien het groen een leefgebied is van te beschermen inheemse planten en diersoorten. In artikel 75 van de wet staat dat men door ruimtelijke inrichting en beheer het leefgebied van beschermde soorten niet mag verstoren. Voor ruimtelijke inrichting is bij Algemene Maatregel van Bestuur per 10 september 2004 een uitzondering gemaakt voor algemene soorten. Bij een voornemen voor ruimtelijke inrichting dient altijd een vooronderzoek gedaan te worden naar de aanwezige soorten en hun verblijfplaatsen. Bij beheer gaat het er om dat de soorten zelf en hun nesten of verblijfplaatsen niet vernietigd of verstoord worden.

Voor bomen in bijzonder is het van belang of er permanente nesten of verblijfplaatsen aanwezig zijn (holbroeders, broedbomen vleermuizen). In bepaalde gevallen is het mogelijk om een ontheffing te verkrijgen. Velling en snoei dienen bij voorkeur buiten het broedseizoen plaats te vinden. In het broedseizoen dient men van te voren te controleren op aanwezigheid van dieren, nesten en holen. De Vereniging Stadswerk en de VHG hebben een gedragscode opgesteld voor het beheer van gemeentelijke groenvoorzieningen (Stadswerk, 2006).

Boswet

Doel is het handhaven en zo mogelijk uitbreiden van het oppervlak aan bosareaal, zowel uit oogpunt van economische waarde als terwille van het natuurschoon. Artikel 1 sluit een aantal type houtopstanden uit. De Boswet wijkt voor de uitvoering van een werk overeenkomstig een goedgekeurd bestemmingsplan. De boswet heeft geen betrekking op bomen in de bebouwde kom (hierbij geldt de door de gemeente vastgestelde Boswet-grens).

Voor houtopstanden die onder de Boswet vallen zijn regelingen over kappen, herplantplicht, schade en compensatie vastgelegd.

Dunningen op bospercelen hoeven niet gemeld te worden. Onder dunning wordt hier verstaan ,een velling die uitsluitend als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de groei van de overblijvende houtopstand beschouwd moet worden (artikel 1. lid 1).

Natuurbeschermingswet

Een gebied kan aangewezen worden als natuurmonument met beschermde status. Gevolg is dat bepaalde handelingen (bepaald door de minister of GS) verboden zijn omdat deze schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis, of het natuurmonument kunnen ontsieren.

Rijksbufferzonebeleid

Een Rijksbufferzone is een gebied in Nederland dat door de rijksoverheid aangewezen is om stedelijke gebieden ruimtelijk te scheiden en daarmee de verstedelijking van het land te geleiden. In het verleden zijn in Nederland negen rijksbufferzones aangewezen, die sindsdien gevrijwaard zijn van grootschalige bebouwing. De rijksbufferzone Amsterdam – Haarlem is zo'n bufferzone.

Rijksbufferzones vormen in de Randstad een deel van de groene ruimte nabij de steden. De basis voor de rijksbufferzones is gelegd door de Werkcommissie van de Vaste Commissie van de Rijksdienst voor

het Nationale Plan die in 1958 in het rapport 'De ontwikkeling van het Westen des lands' voor het eerst 'bufferstroken' introduceerde om de steden niet aaneen te laten groeien.

In de Nota Ruimte is benoemd dat het aanbod van voldoende groene ontspanningsmogelijkheden belangrijk is voor de leefbaarheid, het welzijn en de gezondheid van bewoners en voor de economische concurrentiepositie van Nederland. In de Randstad en in Zuid-Limburg is een deel van deze groene ruimte aangeduid als rijksbufferzone met als doel de groene ruimte binnen de stedelijke netwerken in stand te houden (niet verder verstedelijken) en de (dag)recreatieve functie van deze gebieden te verbeteren.

Ingevolge de Wet voorkeursrecht gemeenten heeft binnen de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude een voorlopige aanwijzing plaatsgevonden van percelen gelegen in het Westhoffbos en het gebied ten noorden van de Noorderweg met de uitloper ten zuiden van die weg. Het aanwijzingsgebied behoort tot de Houtrakpolder en wordt globaal begrensd door de weg langs het Zijkanaal C, het Noordzeekanaal, de Machineweg. De uitloper ligt tussen de Noorderweg en de Middenweg, aan de oostzijde begrensd door de Machineweg en aan de westzijde door de weg over kavel 35 en de Ringweg.

Met een dergelijke aanwijzing wordt een voorkeursrecht op de betrokken percelen gevestigd. De vestiging van het voorkeursrecht houdt in dat de eigenaren en beperkt gerechtigden, wanneer zij hun onroerende zaak willen verkopen, deze eerst aan de gemeente te koop moeten aanbieden. Vervolgens kan de gemeente al dan niet besluiten om tot aankoop over te gaan. Alleen als de gemeente geen gebruik maakt van de mogelijkheid tot aankoop kan de eigenaar juridisch leveren aan een derde.

Belemmeringswet privaatrecht

De wet voorziet in het opheffen van privaatrechtelijke belemmeringen ten aanzien van de totstandkoming of instandhouding van werken die uitgevoerd worden in het algemeen belang (bijvoorbeeld het leggen van ondergrondse leidingen). Daarbij kan een ieder verplicht worden het werk te gedogen. De rechthebbende kan verplicht worden te gedogen dat groen en bomen worden verwijderd of ingesnoeid. De rechthebbende ontvangt wel een schadevergoeding.

Plantenziektewet – lepziekte

Doel van de wet is het voorkomen van het optreden en van de verbreiding van schadelijke organismen. Er is geen specifieke regeling voor groenbeheer opgenomen. Voor het optreden van de lepziekte zijn de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet van belang. In principe worden zieke lepen binnen 4 weken naar ontdekking verwijderd, zoveel mogelijk buiten broedseizoen (15 maart- 15 juli). Ontheffing hoeft niet worden aangevraagd.

Spoorwegwet

Verbiedt het planten of aanleggen van bomen of andere houtgewas binnen een afstand van 8 meter van een spoorweg en daar waar deze een bocht maakt, langs de binnenzijde van de boog binnen een afstand van 20 meter (art. 36). Bij openbare overwegen buiten de bebouwde kom geldt een zelfde verbod.

Telecommunicatiewet

Artikel 5.1 en 5.2 stellen dat de aanleg van kabels moet worden gedoogd behoudens ieders recht op schadevergoeding. De gemeente heeft in 2008 een Telecommunicatieverordening opgesteld waarin voorschriften staan voor bijvoorbeeld meldingen en het proces bij instemming.

Overeenkomsten met bedrijven over kabels en leidingen

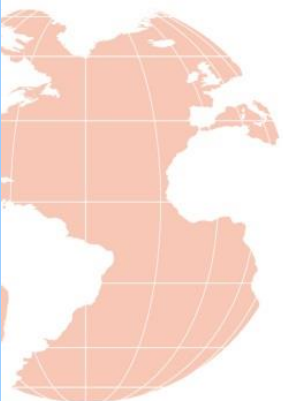
Aanleggen van kabels, leidingen en bijbehorend straatmeubilair in of op de openbare grond is zonder vergunning verboden. Met de nutsbedrijven heeft de gemeente aparte overeenkomsten die op basis van wetten zijn vastgelegd. Bij de vergunning of toestemmingsverlening worden specifieke randvoorwaarden gesteld.

Keur Hoogheemraadschap Rijnland

De Keur van het Hoogheemraadschap van Rijnland geeft onder andere regels voor het planten van bomen in of nabij waterkeringen.

Wegenwet

Risico aansprakelijkheid: Beheerder moet kunnen aantonen dat hij alles aan doet en gedaan heeft om een redelijke kwaliteit van de openbare ruimte te realiseren. Uitvoeringsvoorschriften zijn opgenomen in het Besluit Administratieve Bepalingen inzake het Wegverkeer (BABW).

BIJLAGE 3: GEMEENTELIJK KADER VOOR HET BOOMBELEID

Een overzicht van de belangrijkste wet- en regelgeving is opgenomen als bijlage 2. Het kaderstellend beleid en overige randvoorwaarden voor de visie op het boombeleid zijn hieronder samengevat.

Strategische Toekomstvisie 'Verbindend groen' en Structuurvisie 2035

In relatie tot het openbaar groen draait het in de Strategische toekomstvisie vooral om het behoud van de groene buffer en de leefbaarheid in de kernen. De toekomstvisie gaat niet specifiek in op bomen.

De Strategische toekomstvisie is verder uitgewerkt in de Structuurvisie 2035. Deze Structuurvisie biedt de basis voor ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente. In de Structuurvisie wordt gesteld dat groenstructuren binnen het bebouwde gebied belangrijk zijn voor de uitstraling en de beleving van de leefomgeving. Van belang is dat groenstructuren herkenbaar zijn en goed worden onderhouden. Dit statement is verder uitgewerkt in het Groenstructuurplan.

Groenstructuurplan

In het Groenstructuurplan krijgen groenstructuren van zowel binnen als buiten het bebouwd gebied de aandacht en is op hoofdlijnen uitgewerkt hoe de beleving en het beheer van het groen wordt ingericht. Deze visie is tweeledig:

1. Stem het beheer van het groen af op het landschap.
2. Versterk het karakter van iedere kern.

Zie verder bijlage 9.

Boombeheer

Het streefniveau voor het onderhoud van al het openbaar groen in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is kwaliteitsniveau B zoals beschreven in de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2013 (KOR2013) van het CROW. Dit geldt ook voor de bomen. Dit streefniveau is niet vastgelegd in een visie of het beleid. Het onderhoud van de bomen wordt uitgevoerd volgens de werkpakketten die in het Groenbeheerplan 2016 – 2019 zijn opgenomen. Voor het onderhoud en de vervanging van bomen is de reserve 'Bomenfonds' ingesteld (plafond is € 50.000, stand per 31 december 2014 bedraagt € 10.000). Hiermee worden fluctuaties in beheer- en onderhoudskosten opgevangen.

Richtlijnen voor ruimtelijk ontwerp en standplaatsontwerp

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude beschikt nu niet over een vastgestelde 'Leidraad voor de inrichting van de openbare ruimte'. In een dergelijke leidraad leggen gemeenten de uitgangspunten vast die van toepassing zijn op het inrichten van de openbare ruimte, variërend van richtlijnen voor ruimtelijke vormgeving tot richtlijnen voor de groeiplaatsen voor bomen en de toe te passen bodemverbeteringen. Omdat een dergelijke leidraad niet beschikbaar is komen inrichtingsplannen nu tot stand op basis van kennis en ervaring van de beheerders en door het

inschakelen van externe adviseurs. Vanwege de kosten en beperkte capaciteit van het ambtelijk apparaat wordt er voor gekozen om 'best practices' van andere gemeenten te benutten voor inrichting van de openbare ruimte.

Boomveiligheid, zorgplicht

Er worden drie soorten zorgplicht onderscheiden

- Algemene zorgplicht. De bomen moeten regelmatig beoordeeld worden en indien nodig moeten maatregelen worden genomen. Ook regulier onderhoud valt hier onder. Controles moeten systematisch en regelmatig plaatsvinden. Verslaglegging valt hier ook onder.
- Verhoogde zorgplicht. Bomen moeten minstens eenmaal per jaar gecontroleerd worden als ze staan op een plaats van verhoogde gevaarstelling. Hierbij valt te denken aan drukke verkeerswegen, voetgangerszones, parkeerplaatsen, langs campingplekken, bij bungalows, en andere plaatsen waar schade te verwachten is als er een tak uitwaait of de boom omvalt. Dit hangt deels samen met de dikte van de boom en de conditie van de boom.
- Onderzoekplicht. De onderzoekplicht geldt voor bomen waar eerder een uitwendige afwijking of gebrek is geconstateerd, die mogelijk gevaar opleveren in de toekomst.

Schade kan in veel gevallen worden toegerekend als de eigenaar tekort is geschoten in zijn zorgplicht, bijvoorbeeld door de boom nooit te laten onderhouden en controleren. Dat betekent niet dat elk gebrek aan een boom waardoor schade ontstaat, ook meteen leidt tot aansprakelijkheid voor die schade. Bij schade moet de eiser van vergoeding of schadeloosstelling bewijzen dat er onvoldoende zorg is besteed, of dat de boom een duidelijk te constateren gebrek heeft. De eigenaar zal dus moeten weerleggen dat hij onvoldoende zorg heeft besteed, en dus moeten bewijzen dat hij aan zijn zorgplicht heeft voldaan. Daarom zijn rapportages zo belangrijk. Daarin staat welke bomen gecontroleerd zijn, in welke frequentie, op welke datum, soort controle, geconstateerde gebreken en afwijkingen en de daarmee samenhangende voorgestelde maatregelen en de urgentie daarvan.

Kapbeleid

Als particulieren één of meerdere bomen willen kappen, kan dat in de meeste gevallen zonder vergunning. Om te bepalen of een omgevingsvergunning aangevraagd moet worden, dienen de Lijst Bijzondere bomen en de Groenstructuurkaarten geraadpleegd te worden. Voor het kappen van een boom die vermeld staat op de Lijst Bijzondere bomen is altijd een omgevingsvergunning nodig. Voor bomen binnen de groenstructuur zoals aangegeven op de Groenstructuurkaarten is een vergunning nodig voor bomen waarvan de stamomtrek dikker is dan 90 cm (gemeten op een hoogte van 130 centimeter boven het maaiveld). In de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude (Hoofdstuk 4, afdeling 3 Het bewaren van houtopstanden) staan alle regels rondom het kappen en beschermen van bomen.

Lijst Bijzondere bomen (april 2016)

De gemeenteraad heeft de criteria vastgesteld waaraan bomen moeten voldoen om als 'bijzondere boom' aangemerkt te worden. Het betreft een aantal algemene criteria en een aantal specifieke criteria. Om op de Lijst Bijzondere bomen geplaatst te worden moet, naast de algemene criteria, tenminste één van de specifieke criteria van toepassing zijn. Zie bijlage 3.

Duurzaamheid en ecologie

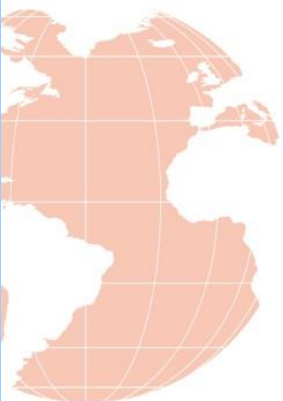
Bij duurzaam onderhoud gaat het vooral om het tijdig inspelen op veranderingen in het openbaar groen of het gebruik ervan. Door op tijd kansen en knelpunten te herkennen kan de kwaliteit van de bomen voor een langere periode worden gewaarborgd.

- Bij de uitvoering van het beheer wordt de nadruk gelegd op integraal cyclisch en preventief onderhoud zodat de duurzaamheid vergroot wordt en het ad hoc werken op basis van klachten beperkt blijft.
- Er wordt gewerkt aan een duurzame instandhouding van bomen; de eisen die aan het planten van bomen worden gesteld spelen hier een belangrijke rol in. Voldoende afmetingen van de ondergrondse en bovengrondse groeiruimte is een voorwaarde om tot duurzame aanplant te komen.

De gemeentelijke visie ten aanzien van ecologie is dat de aantrekkelijkheid van de kernen in het landschap zodanig gestimuleerd moet worden dat het de economische én ecologische vitaliteit van de gemeente als geheel ten goede komt. De gemeente streeft hierbij naar een integratie van economische en ecologische groei.

Communicatie

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft geen specifiek beleid vastgesteld of ambities om beleid op te stellen voor participatie door bewoners en andere stakeholders bij het beheer van de openbare ruimte. In het voorbereidingstraject van projecten (reconstructies, herinrichtingen) is het wel een bestuurlijke wens om bewoners en andere stakeholders te betrekken in projecten (door middel van bewoners-/informatieavonden).

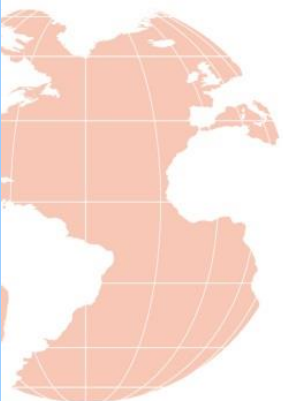

BIJLAGE 4: LIJST BIJZONDERE BOMEN

Onderstaand overzicht is van mei 2016

Kern	Adres	Boomsort	Stuks	Waarde	Leeftijd	Pagina
Haarlemmerliede	Liedeweg 50	Tilia vulgaris Hollandse Linde	8	Monumentaal	50-60	4
	Liedeweg 60	Tilia vulgaris Hollandse Linde	3	Monumentaal	50-60	4
	Liedeweg 62	Tilia vulgaris Hollandse Linde	6	Monumentaal	50-60	5
Halfweg	Dillenburg 8	Fagus sylvatica 'Pendula'	1	Monumentaal	50-60	6
	Houtrakweg 18	Acer platanoides Noorse esdoorn	1	Monumentaal, Beeldbepalend	70-80	6
	Houtrakweg 43	Aesculus hippocastanum witte paardenkastanje	1	Monumentaal, Beeldbepalend	60-70	7
	Teding van Berkhoutweg 5	Platanus x hispanica plataan	4	Monumentaal, Beeldbepalend	70-80	7
	Remisepad 2	Aesculus hippocastanum witte paardenkastanje	1	Monumentaal, Beeldbepalend	80-100	8
Spaarndam	Ringweg 12	Fagus sylvatica 'Atropunicea' rode beuk	2	Monumentaal	50-60	9

BIJLAGE 5: STRATEGIE VTA-INSPECTIE

Voor het uitvoeren van de periodieke VTA-inspecties hanteert de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude de onderstaande strategie.

Onderdelen VTA-inspectie

Tijdens een VTA-inspectie worden van elke boom, naast algemene gegevens over soort, fysiek voorkomen en onderhoudsstaat, minimaal de volgende gegevens vastgelegd:

- Conditie (gezond, iets verminderd, sterk verminderd, stervende, dood).
- Kwaliteit stam.
- Kwaliteit kroon.
- Kwaliteit wortels.
- Kwaliteit groei.
- Herstelmaatregelen.
- Urgentie.

Op basis van de inspectieresultaten concludeert de VTA-inspecteur of er sprake is van een 'veilige boom', 'attentiebom' of een 'risicoboom'. Veilige bomen behoeven alleen regulier onderhoud. Voor attentiebomen (indien van toepassing) en risicobomen (per definitie) wordt een extra onderhoudsmaatregel genomen zoals 'dood hout verwijderen' of 'onderhoudssnoei' of zelfs 'vellen'. Bij risicobomen wordt de onderhoudsmaatregel binnen een termijn van 6 maanden na inspectie uitgevoerd.

VTA-inspectie programma

Voor het bepalen van de frequenties voor het uitvoeren van VTA-inspecties zijn geen landelijke richtlijnen beschikbaar. Beschikbare jurisprudentie geeft hier geen uitsluitsel over, noch is er wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd dat zou kunnen leiden tot het vaststellen van de benodigde frequenties. In het eerste decennium van deze eeuw werd het wegens economische groei langzaam gebruikelijk dat VTA-inspecties van veilige bomen minimaal 1x per 3 jaar werden uitgevoerd. Met de bezuinigingsrondes bij gemeenten werden de benodigde frequenties gerelateerd aan de risico's die bomen opleveren.

CROW heeft hierop het initiatief genomen om samen met kennisspecialisten de Richtlijn Boomveiligheidsregistratie (oktober 2014) te ontwikkelen. Deze richtlijn heeft betrekking op het gehele proces om 'in het veld' de benodigde gegevens te verkrijgen voor de boomveiligheidsregistratie. Deze richtlijn is geschikt om als onderlegger voor VTA-inspecties te dienen. De richtlijn geeft echter geen frequenties aan waarmee de controles uitgevoerd moeten worden.

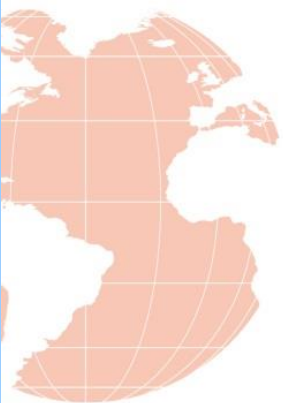
De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude gaat de volgende frequenties voor het uitvoeren van VTA-inspecties hanteren, met de kanttekening dat jaarlijks gemonitord wordt of deze frequenties herziening behoeven:

- Veilige bomen op locaties met geringe gevaarstelling (buiten de bebouwde kom, geen bebouwing, geen verkeer): 1x per 5 jaar.
- Veilige jeugdbomen: 1x per 5 jaar.

- Veilige bomen op locaties met verhoogde gevaarzetting (binnen bebouwde kom, aanwezigheid bebouwing en/of verkeer): 1x per 3 jaar.
- Attentiebomen op locaties met geringe gevaarzetting (buiten de bebouwde kom, geen bebouwing, geen verkeer): 1x per 2 jaar (tot onderhoudsmaatregel is uitgevoerd).
- Attentiebomen op locaties met verhoogde gevaarzetting (binnen bebouwde kom, aanwezigheid bebouwing en/of verkeer): 1x per jaar (tot onderhoudsmaatregel is uitgevoerd).
- Bomen van de Lijst bijzondere bomen: conform attentiebomen met verhoogde gevaarzetting
- Risicobomen: 2x per jaar (tot onderhoudsmaatregel is uitgevoerd).

De Populieren langs Zijkanaal C staan weliswaar buiten de bebouwde kom, maar gezien hun ligging langs een intensief gebruik fietspad worden deze bomen geïnspecteerd conform locaties met verhoogde gevaarzetting.

BIJLAGE 6: AANDACHTSPUNTEN BEVINDINGEN VTA-INSPECTIE 2016

Uit de inspectie van 2016 is een aantal aandachtspunten naar voren gekomen met betrekking tot de kwaliteit van de bomen. Deze zijn hieronder opgesomd en worden in het kader van het boombeheer nader onderzocht of opgelost.

- Het vermoeden bestaat dat er in aanzienlijke mate essentaksterfte voorkomt. Gevolg kan zijn dat in een relatief korte periode veel Essen met dood hout zullen ontstaan.
- De groeiplaatsen voor bomen in verharding in met name de jaren 70 wijken lijken van onvoldoende kwaliteit, waardoor groeistagnatie en wortelopdruk is ontstaan.
- Veel bomen zijn te vroeg in onderhoudsnoei gegaan. Bomen met zware lage vertakkingen hadden langer in de begeleidingssnoei dienen te zitten. Het betreft vrijwel alle Meelbessen (*Sorbus aria*) in parkeervakken in Spaarndam en Halfweg, vrijwel alle Veldesdoornen (*Acer campestre* ‘Elsrijk’) in Spaarndam en vooral in Haarlemmerliede en Halfweg, en Eiken (*Quercus robur*) en Esdoornen (*Acer pseudoplatanus*) aan de ringweg te Spaarndam.
- Vormbomen in Spaarndam worden te breed. Deze moeten opgekroond of geschoren worden (zoals de Haagbeuken (*Carpinus betulus*) op de Talesiuspark). Bewoners hebben zelf al aantal bomen gesnoeid.
- Gevaarstelling van Populieren (*Populus canescens*) aan Zijkanaal Oost. Vanuit de VTA hebben deze momenteel geen veiligheidsgebreken die tot maatregelen leidt. De locatie ligt dicht aan de weg, het voorkomen van spontane takbreuk bij deze bomen en de beperkte levensduur pleiten voor een beheerkeuze om deze te vervangen. Deze bomen zullen goed gemonitord worden.
- Bomen van de 1ste orde worden te dicht op de weg geplant. In het verleden is dit gedaan met vrijwel alle Appels (*Malus*) en Kersen (*Prunus*) in Halfweg. Meer recent de Pluimessen (*Fraxinus ornus*) in Halfweg. Deze moeten goed worden opgekroond om te voorkomen dat de lage takken overlast voor het verkeer gaan veroorzaken.
- Het vermoeden is ontstaan dat een deel van de Essen in de gemeente te kampen heeft met essentaksterfte. Dit zal in 2016 nader onderzocht worden, want het gevolg voor de gemeente kan zijn dat in een relatief korte periode veel Essen met dood hout zullen ontstaan. Door de risico's nu in kaart te brengen kan rekening gehouden worden met het beheer en reserveren van aankomende kosten.
- De indruk is ontstaan dat een flink deel van het bomenbestand in de dorpen – het betreft vooral de jaren 70 wijken, in die tijd werd niet veel aandacht besteed aan goede groeiomstandigheden voor bomen – te maken heeft met groeiplaatsen van onvoldoende kwaliteit. Veel bomen (m.n. de meel- en lijsterbessen) staan in de bestrating in een kleine boomspiegel van ca 80 cm bij 80 cm. In de boomspiegels komen wortels boven het maaiveld uit waarbij sprake is van ringgroei (wortels kunnen zich onder de grond niet naar de omgeving verspreiden en blijven rondgroeien in het boomvak) of oppervlakkige wortelopdruk. De bomen kennen daardoor een groeistagnatie. Verder zijn bomen van de 1^e orde in het verleden te dicht langs wegen geplant. Hierdoor moet met het opkronen van de bomen rekening worden gehouden met voldoende profiel van vrije ruimte voor het verkeer.

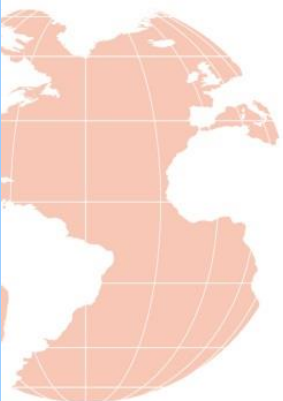
In de komende jaren worden uit te voeren onderhoudswerkzaamheden naar aanleiding van deze observaties uitgevoerd. Hierbij worden de meest spoedeisende werkzaamheden het eerst uitgevoerd. Ook wordt 'werk met werk' gemaakt, door goed af te stemmen met andere onderhoudswerkzaamheden aan wegen of riolering.

BIJLAGE 7: AANWIJZINGEN VOOR SOORT- EN LOCATIEKEUZE BOMEN

Om een duurzaam en gezond bomenbestand te krijgen is het noodzakelijk dat de juiste boom op de juiste plaats komt te staan. Om tot een afgewogen keuze te komen moet een aantal vragen beantwoord worden:

- Waar komt de boom te staan? In welke omgeving moet de boom staan; in een park, in een plantsoen, in een cultuurhistorische omgeving, langs een hoofdweg, in een woonstraat, bij een parkeerplaats of in het centrum van het dorp? Wat is de gebruiksintensiteit van die omgeving? De (toekomstige) omvang en eigenschappen van de boom worden daarop afgestemd.
- Welke functie moet de boom daar gaan vervullen? Maakt de boom deel uit van een hoofdstructuur, moet hij vooral een grote sierwaarde hebben, moet hij juist een grote ecologische functie hebben (dus een inheemse soort), moet hij eetbare vruchten dragen of juist geen vruchten, moet hij een speciale landschappelijke waarde hebben, moet de boom een verkeersremmende of verkeersgeleidende functie hebben?
- Bodem / Ondergrond. De soortkeuze moet worden afgestemd op de grondslag, de zuurgraad en grondwaterstand.
- Hoeveel ruimte is er bovengronds en ondergronds? In nieuwe situaties moet ervoor gekozen worden om bomen de ruimte geven, bovengronds en ondergronds. De kroon moet zich onbelemmerd kunnen ontwikkelen en wortels moeten de ruimte hebben. In bestaande situaties is dit niet altijd meer mogelijk. Met name de ondergrondse ruimte wordt voor bomen steeds beperkter. Afhankelijk van het belang dat aan een boom op een bepaalde plaats wordt gehecht moet dan gekozen worden voor het niet herplanten van bomen of met een aantal maatregelen en aanpassingen toch bomen planten. Er zijn steeds meer technische maatregelen die het planten van bomen in beperkte ruimte toch mogelijk maken. De gemeente kiest er daarom voor om zeer terughoudend om te gaan met het planten van bomen in verharding; het uitgangspunt is om bomen in groenvakken of gazon te planten en om rekening te houden met het beplanten van boomspiegels om maaischade te voorkomen.

BIJLAGE 8: LEVENSFASEN BOMEN EN DE BEHEERMAATREGELEN

Onderstaand is een omschrijving gegeven van de vier levensfasen van bomen en de hieraan gekoppelde beheermaatregelen om de wenselijke onderhoudstoestand te realiseren.

Aanslagfase

Voor, tijdens en na het planten vereist de groeiplaats van een boom veel zorg om te beginnen vanuit een goede Ausgangssituatie. De boom moet de zogeheten plantschok te boven komen en zich aanpassen aan veranderde omstandigheden. Bij de verzorging gedurende de eerste jaren kunnen de volgende werkzaamheden worden onderscheiden:

- Het controleren van de boompaal en andere voorzieningen en zonodig het treffen van maatregelen.
- Het controleren van de kroonontwikkeling, eventueel het snoeien van de boom. Probleemtakken, gebroken takken en dood hout dienen te worden verwijderd.
- Het verzorgen van de boomspiegel.
- Het controleren van het zuurstofgehalte in de bodem.
- Het controleren van de vochtvoorziening.

Bovengenoemde maatregelen behoren veelal tot de nazorg die driemaal per jaar, gedurende drie jaar wordt uitgevoerd.

Begeleidingssnoei/Jeugdfase

Afhankelijk van het eindbeeld, dient de boom door middel van gefaseerd onderhoud naar de volwasfase te worden begeleid. Dit gebeurt door middel van begeleidingssnoei. Het doel van begeleidingssnoei is het verkrijgen van een (takvrije) solide stam en een goed ontwikkelde, blijvende kroon. Het tijdstip van de eerste snoeibeurt is afhankelijk van de soort. Bij snelgroeiende soorten als wilg en populier kan dit al na 2 jaar zijn, bij langzaam groeiende soorten kan dit 3 tot 5 jaar na aanplant zijn. De juiste verhouding stam:kroon na een snoeibeurt is 1:2. De snoefrequentie bij jonge bomen is om de 2 of 3 jaar. Bij langzaam groeiende soorten kan dit meer dan 3 jaar zijn. Meestal wordt gerekend met een cyclus van 3 jaar. Problemen ontstaan wanneer er te lang wordt gewacht met een snoeibeurt, de begeleidingssnoei niet goed is uitgevoerd of de takvrije stam te laag is vastgesteld.

Onderhoudssnoei/volwasfase

In de volwasfase worden er geen regelmatig terugkerende snoeimaatregelen toegepast. De snoei die wordt toegepast beperkt zich tot het voorkomen van schade. Andere redenen voor het toepassen van snoei kunnen zijn:

- De aanwezigheid van risicotakken die in het kader van de zorgplicht dienen te worden verwijderd.
- Schade aan de kroon door weersinvloeden
- Beschadiging door menselijk toedoen
- Vermindering van de groei ruimte door een verandering van de omgeving.

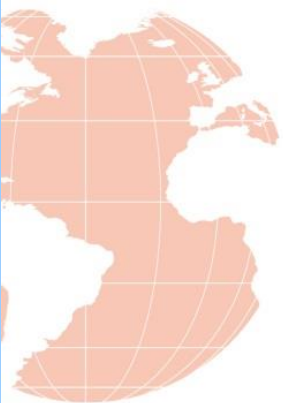
De onderhoudsfrequentie bij bomen in de volwasfase die kunnen volgroeien en waarbij op de juiste wijze begeleidingssnoei is toegepast is laag. Volstaan kan worden met een onderhoudsfrequentie van 1x per 4 tot 10 jaar.

Onderhoudssnoei/aftakelingsfase

In de aftakelingsfase neemt de beheerfrequentie toe. Gesteltakken sterven af en kroonvolume neemt af. Maatregelen zijn hoofdzakelijk:

- Het verwijderen van dood hout.
- Het verwijderen van kwijnende takken
- Het door middel van snoei zorgen voor stabiliteit in de kroon.

Andere maatregelen kunnen zijn het aanbrengen van een stormanker, een stut of het toedienen van voedingselementen.

BIJLAGE 9: HOOFDLIJNEN BOMEN IN GROENSTRUCTUURPLAN

Het Groenstructuurplan van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude van januari 2014 bevat ten aanzien van bomen de onderstaande ambities en uitgangspunten:

- Entrees dorpen: duidelijker in beeld brengen van de entrees van de dorpen door middel van bomen.
- Op de erven langs de dijken en buitendijks kunnen wel bomen groeien, maar op de dijk zelf zijn ze ongewenst. Bomen op dijken kunnen het dijklichaam verzwakken.
- Maak dorpsranden landschappelijk. Vermijd een stedelijk sortiment en ga uit van inheemse boomsoorten in gras.
- Haarlemmerliede: alle stedelijke beplanting is ongewenst in de openbare ruimte. Geef de bomen op het plein een flinke boomspiegel. Houd bij groot onderhoud van riolering en/wegen rekening met een vernieuwde inrichting van het plein met enkele bomen.
- Spaarnwoude: koester de bestaande populieren, kastanjes en linden in de bermen langs de Kerkweg.
- Spaarndam: streef naar meer bomen in gras.
- Halfweg: de plek waar vroeger de Rijnlandse Sluis lag ligt verstoep in sierplantsoen en grote bomen. Toon dit deel van de geschiedenis van Halfweg en vervang beplanting door gazon en behoud alleen enkele van de monumentale bomen. Streef verder naar bomen in gras, bijvoorbeeld door omvorming van heesterplantsoen naar bomen in gras.
- N200 en parallelstructuur: De aanleg van een stevige boomstructuur is hier noodzakelijk. Het huidige rijtje zuilbomen is zwaar onvoldoende. Rijkswaterstaat gaat een onderzoek naar herinrichting uitvoeren aan de N200 tussen Amsterdam en Halfweg. Het verbeteren van de boomstructuur is hierin een belangrijk uitgangspunt. De voorbereidingen hiervoor starten in de tweede helft van 2016.

BIJLAGE 10: VERSLAG BIJENKOMST BELANGHEBBENDEN VOOR VISIE BOOMBELEID 2025

concept Verslag

Datum: 15 juni 2016

Onderwerp: Boombeleidplan

Plaats: gemeentehuis, Halfweg

Aanwezig: B. Graal, wethouder
D. Buijs, Milieuraad
L. Borstlap, Dorpsraad Spaarnwoude
H. Werner, raadslid
A. vd Marel, gem. Haarlemmerliede

Verder uitgenodigd:
IVN Kennemerland; Dorpsraad
Zwanenburg-Halfweg; Haarlemse
Bomenwachers; Historische
werkgroep; Vogelwerkgroep
Zuid Kennemerland

Agenda:

Welkom
Groen in de gemeente
- Groenstructuurplan
- Kapverordening
Inspectie kwaliteit groen en bomen
Boombeleid
Discussie
Sluiting

Groen in de gemeente

Het *Groenstructuurplan* is vastgesteld. Dit plan is een 'wensplaatje' voor de toekomst. Dit sluit aan op landschappelijke kwaliteit en gebruik in de woongebieden. Er wordt opgemerkt, dat niet alles uit dit plan goed te beheren lijkt. Het is niet geheel duidelijk waar de gemeente verantwoordelijk voor is. Het recreatieschap Spaarnwoude beheert grote delen groen. Vraag wordt gesteld of de kapverordening hier ook geldt, of dat op basis van beheerplannen wordt gewerkt. Ook de boswet kan van toepassing zijn.

Volgens de APV moet voor het kappen van bomen in sommige gevallen een vergunning worden aangevraagd: Als de boom op de lijst bijzondere bomen staat; als deze in de groenstructuur staat. Er is een stroomschema voor de vergunning aanvraag. Is er een herplantplicht?

Er wordt een relatie gelegd naar andere projecten en werkzaamheden in de gemeente. Een aandachtspunt is afkoppelen verhard oppervlak in Spaarndam. Dit gebeurt in de komende jaren.

Al het groen en de bomen zijn geïnspecteerd. De resultaten zijn nu gedeeltelijk in concept bekend. Deze data moeten nog gecontroleerd worden.

Aandachtspunten / discussiepunten die worden genoemd mbt boombeleid:

- Subsidie voor monumentale (particuliere bomen)?;
- VTA inspectie gebaseerd op risico-analyse;
- Biodiversiteit in sortiment ook in relatie tot inheemse fauna;
- Verduurzaming bomenbestand; meer bomen 1^e grootte tot wasdom laten komen;
- Geen bomen in verharding; gras onder bomen ongewenst; goede plantplaatsinrichting;
- Planten van bomen op eindafstand; bomen niet 'in elkaar' laten groeien ivm dood hout vorming;
- Jeugdsnoei en inspectie op orde; elke 2 jaar snoei uitvoeren;
- Bewonersparticipatie bij beheer en 'meedenken' bij planvorming

